

Upphandlingspliktiga inköp 2019

– en skattning som utgår från nationalräkenskaperna

ANALYS I KORTHET 2021:1

Konkurrensverket, december 2021
Författare: Karin Morild
Omslag: Konkurrensverket

Innehåll

Inledning	5
1. Upphandlingspliktiga inköp för 800 miljarder kronor 2019.....	7
Begreppen offentliga utgifter, inköp och upphandlingspliktiga inköp	8
2. Begreppen offentliga utgifter, offentliga inköp och upphandlingspliktiga inköp	9
2.1 Upphandlingspliktiga inköp beräknas från nationalräkenskaperna	9
3. Beräkningen av ett uppskattat värde på de upphandlingspliktiga inköpen	11
3.1 Myndigheters upphandlingspliktiga inköp	12
3.2 Offentligt ägda företags upphandlingspliktiga inköp	15
3.3 Privata företags upphandlingspliktiga inköp	17
Referenser	18

Inledning

Konkurrensverket och Upphandlingsmyndigheten har tidigare år gett ut den gemensamma rapporten *Statistik om offentlig upphandling*. I år har myndigheterna beslutat att den primära publiceringen sker digitalt på myndigheternas webbplatser i stället för i en fysisk rapport.

Innehållet i denna rapport motsvarar den information som fanns i avsnitt 1.4.3, kapitel 3 samt Bilaga 1 i rapporten *Statistik om offentlig upphandling 2020*, Konkurrensverkets rapport 2020:5.

Disposition

Kapitel 1 av denna rapport är en dokumentation av de uppgifter om upphandlingspliktiga inköp som publicerades i december 2021 på Konkurrensverkets webbplats och som utgör en delmängd av den statistik om offentlig upphandling som Konkurrensverket och Upphandlingsmyndigheten tillsammans tillgängliggör på sina webbplatser.

Kapitel 2 innehåller information om statistiken men som inte ligger på webbplatsen. Det handlar om bl.a. begreppsbeskrivningar och metod.

Kapitel 3 innehåller den beräkningsmetod som används för att utifrån nationalräkenskaperna uppskatta de totala upphandlingspliktiga inköpen i Sverige. I tidigare års rapporter fanns motsvarande redogörelse i bilaga 1.

1. Upphandlingspliktiga inköp för 800 miljarder kronor 2019

Värdet av de inköp som omfattas av upphandlingslagarna uppskattas till cirka 800 miljarder kronor år 2019. Detta motsvarade närmare en sjättedel av BNP till baspris (exklusive moms).

Att beräkna värdet av det som upphandlas i Sverige är svårt, därför skattas här i stället värdet av de inköp som omfattas av upphandlingslagarna. Begreppet upphandlingspliktiga inköp avser därmed det som borde ha upphandlats enligt någon av upphandlingslagarna – oavsett om detta skett i praktiken eller inte. Uppskattningen av de upphandlingspliktiga inköpen utgår från nationalräkenskaperna och har en eftersläpning på två år på grund av publiceringen av de uppgifter som ingår i beräkningen. I beräkningen görs flera gränsdragningar avseende upphandlingspliktiga inköp. Dessa gränsdragningar är gjorda för beräkningsändamålet och ska inte ses som juridiska ställningstaganden.

Enligt denna skattning hade de upphandlingspliktiga inköpen under 2019 ett sammanlagt värde på 803 miljarder kronor (exklusive moms). För en redovisning av hur beräkningen har genomförts och vilka uppgifter som har använts se kapitel 3.

Tabell 1 Upphandlingspliktiga inköp, värde och andel av BNP, 2015–2019

	2015	2016	2017	2018	2019
Upphandlingspliktiga inköp (mdkr)	661	701	727	778	803
BNP till baspris (mdkr)	3 788	3 911	4 101	4 279	4 485
Andel av BNP till baspris	17,4 %	17,9 %	17,7 %	18,2 %	17,9 %

Källa: SCB m.fl. (uppgifter) och Konkurrensverket (bearbetning), 2021.

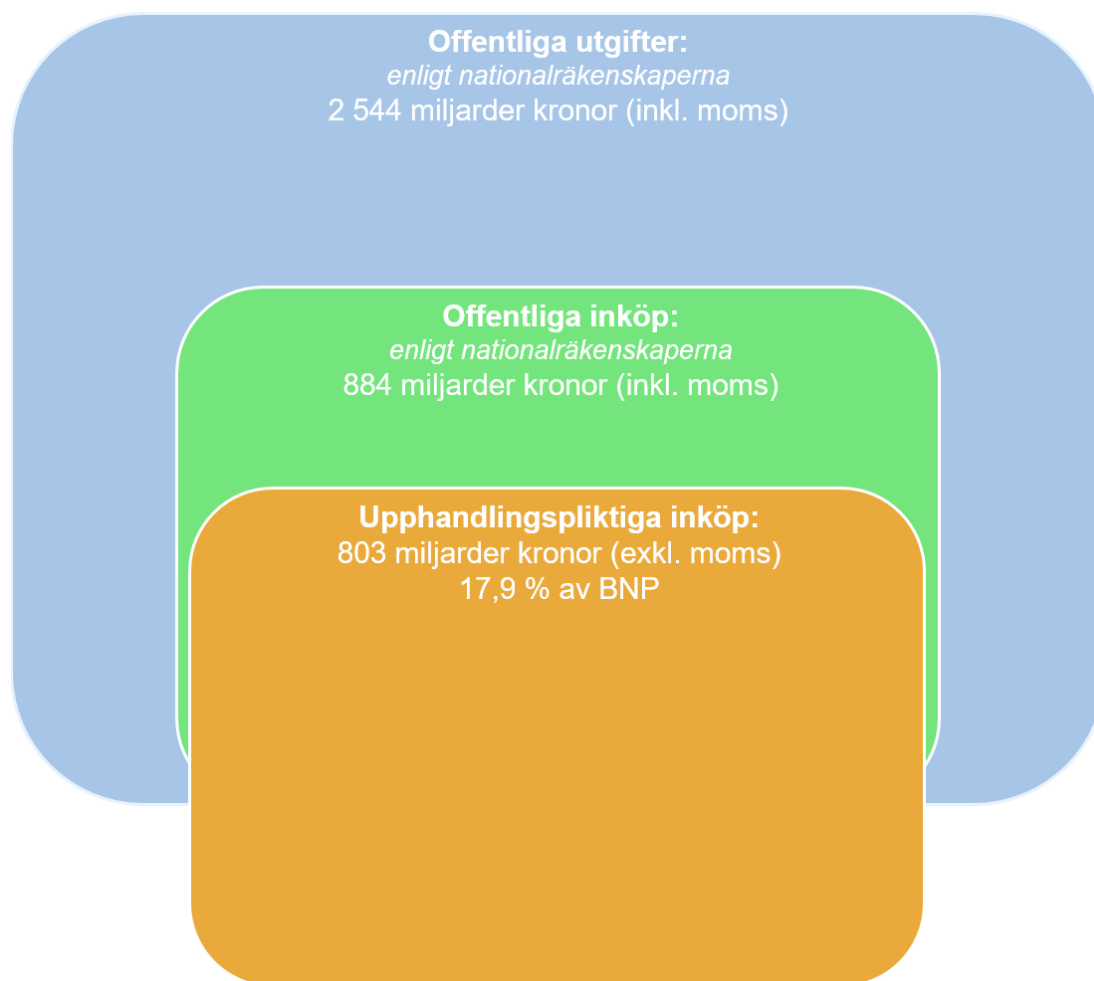
Vid jämförelser mellan åren bör hänsyn tas till bland annat att beloppen inte är inflationsjusterade, att vissa uppgifter inom Sveriges Offentliga Statistik revideras bakåt i tiden och att vad som är offentliga uppgifter förändrats över tid. För en beskrivning av bakgrunden och förutsättningar se avsnitt 2.1.

Jämfört med rapporten *Statistik om offentlig upphandling 2020* (Konkurrensverkets rapportserie 2021:5) har *Upphandlingspliktiga inköp* samt *Andel av BNP till baspris* revideras för åren 2015–2018. Det beror på att en uppgift som tidigare ingått i skattningen av *upphandlingspliktiga offentliga inköp som inte ingår i nationalräkenskaperna* inte längre publiceras. Då den uppgiften var 4 miljarder 2018 och sannolikt innehöll delar som inte var upphandlingspliktiga har det värdet utgått i denna beräkning, se avsnitt 3.3.1.

Begreppen offentliga utgifter, inköp och upphandlingspliktiga inköp

Flera olika begrepp förekommer för att beskriva hur offentliga medel används. Dessa begrepp överlappar delvis, och är lätta att förväxla, men beskriver olika värden. Figur 1 illustrerar hur offentliga utgifter, offentliga inköp och upphandlingspliktiga inköp förhåller sig till varandra. Observera att figuren är en illustration av hur olika ekonomiska begrepp överlappar varandra och avspeglar inte storleksförhållandena mellan dem. För en mer ingående beskrivning se kapitel 2.

Figur 1 Offentliga utgifter, offentliga inköp och upphandlingspliktiga inköp, 2019

Källa: Konkurrensverket, 2021.

2. Begreppen offentliga utgifter, offentliga inköp och upphandlingspliktiga inköp

De *offentliga utgifterna* framgår av nationalräkenskaperna. Transaktioner mellan myndigheter räknas bort för att inte samma utgifter ska tas med flera gånger.

De *offentliga inköpen* omfattar i princip alla inköp som görs av myndigheter. Alla offentliga utgifter är inte inköp. Till exempel utgör följande offentliga utgifter inte inköp:

- löner till offentliganställda
- ränta på statsskulden
- pensioner
- underhållsstöd
- föräldrapenning och
- sjukpenning.

Alla inköp ingår inte i de offentliga inköpen enligt nationalräkenskapernas definition. Till exempel saknas inköp av lokaltrafik, avfallshantering för medborgarnas räkning, upphandlingspliktiga inköp som görs av offentliga och privata företag och inbördes köp mellan olika myndigheter.

De *upphandlingspliktiga inköpen* avser de inköp som omfattas av någon av upphandlingslagarna LOU¹, LUF², LUK³, LUF⁴ och EU:s kollektivtrafikförordning⁵ och som därmed borde ha upphandlats, oavsett om detta skett i praktiken eller inte (dvs. inklusive direktupphandlingar). Även inköp inom valfrihetssystem⁶ ingår i beräkningen, eftersom valfrihetssystem är ett alternativ till upphandlingslagarna.

2.1 Upphandlingspliktiga inköp beräknas från nationalräkenskaperna

Uppskattningen av det totala värdet av de upphandlingspliktiga inköpen i Sverige baseras på en beräkningsmetod som togs fram 2008 av Mats Bergman i uppdragsforskningsrapporten *Offentlig upphandling och offentliga inköp: omfattning och sammansättning*⁷. Konkurrensverket har sedan 2011 använt den beräkningsmetoden för att skatta de

¹ Lagen (2016:1145) om offentlig upphandling.

² Lagen (2016:1146) om upphandling inom försörjningssektorerna.

³ Lagen (2016:1147) om upphandling av koncessioner.

⁴ Lagen (2011:1029) om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet.

⁵ Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1370/2007 av den 23 oktober 2007 om kollektivtrafik på järnväg och väg.

⁶ Enligt någon av lagarna om valfrihetssystem (2008:962), om valfrihetssystem hos Arbetsförmedlingen (2010:536) eller om valfrihetssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering (2013:311).

⁷ För mer information se M. Bergman, *Offentlig upphandling och offentliga inköp: omfattning och sammansättning*. Konkurrensverkets uppdragsforskningsrapport 2008.

upphandlingspliktiga inköpen. Det innebär bland annat att ett flertal av de antaganden som gjordes i uppdragsforskningsrapporten fortfarande används.

I beräkningen görs flera gränsdragningar avseende upphandlingspliktiga inköp. Dessa gränsdragningar är gjorda för beräkningsändamålet och ska inte ses som juridiska ställningstaganden.

Beräkningsmetoden utgår från uppgifter i nationalräkenskaperna och kompletteras med uppgifter från flera andra källor. Beräkningen innehåller flera schablonmässiga antaganden som innebär att det sammanlagda värdet utgör en uppskattning och inte ett definitivt värde.

Över tid har dock den offentliga statistiken förändrats och vissa uppgifter som tidigare var offentligt tillgängliga publiceras inte längre inom Sveriges Offentliga Statistik. För sådana uppgifter ha beräkningsmetoden behövt revideras i avseendet att andra underlag har fått sökas som ersättning för de uppgifter som inte längre är tillgängliga.

Beräkningen av värdet av den offentliga upphandlingen sker med två års eftersläpning. Eftersläpningen beror på publiceringstillfällena för de olika uppgifter som ingår i beräkningen. Jämfört med publiceringen i tidigare års upplagor av *Statistik om offentlig upphandling* kan värdet också skilja sig något då viss revidering av uppgifter i Sveriges Offentliga Statistik görs ett par år bakåt i tiden.

3. Beräkningen av ett uppskattat värde på de upphandlingspliktiga inköpen

I detta kapitel redovisas den beräkningsmetod som används för att utifrån nationalräkenskaperna uppskatta de totala upphandlingspliktiga inköpen i Sverige. Redovisningen följer huvudsakligen beräkningen för 2019, som innehåller de senast tillgängliga uppgifterna. Det sammanlagda värdet för de inköp som omfattas av upphandlingslagarna uppskattas till cirka 800 miljarder kronor 2019.

De gränsdragningar som görs i det här kapitlet avseende vad som ingår i upphandlingspliktiga inköp har gjorts för att kunna genomföra beräkningen och ska inte ses som juridiska ställningstaganden.

Tabell 2 Uppskattning av upphandlingspliktiga inköp (mdkr) utifrån nationalräkenskaperna, 2015–2019

Inköp	2015	2016	2017	2018	2019
Offentliga inköp enligt nationalräkenskaperna (ex. moms)	637	680	704	745	769
Offentliga inköp som inte är inkluderade i nationalräkenskaperna	61	66	68	71	70
Avdrag för offentliga inköp som inte är upphandlingspliktiga	- 196	- 201	- 208	- 223	- 224
Myndigheters upphandlingspliktiga inköp (summa)	503	545	565	593	615
Offentliga bolags inköp	270	271	280	309	308
Avdrag för inköp av kommersiella offentliga bolag utan upphandlingsplikt	- 85	- 85	- 91	- 96	- 95
Avdrag för offentliga bolags inköp som inte är upphandlingspliktiga	- 38	- 40	- 38	- 40	- 41
Offentligt ägda bolags upphandlingspliktiga inköp (summa)	146	145	150	172	171
Privata bolags upphandlingspliktiga inköp (summa)	15	15	16	17	17
Upphandlingspliktiga inköp (summa)	664	705	731	782	803

Källa: Separata källor (uppgift) och Konkurrensverket (bearbetning) 2021. Not: Uppgifterna är avrundade till närmaste heltal.

Vid jämförelser av utgiftsposter mellan åren bör hänsyn tas till att beloppen inte är inflationsjusterade. Vidare har en del av antagandena förändrats mellan åren, till exempel om vilka offentliga bolag som är upphandlingspliktiga. Därutöver har vissa definitioner av de uppgifter som ligger till grund för beräkningen samt tillgången till offentliga uppgifter förändrats. För en beskrivning av bakgrunden och förutsättningar se avsnitt 2.1.

3.1 Myndigheters upphandlingspliktiga inköp

Beräkningsmetoden utgår från de offentliga utgifterna enligt nationalräkenskaperna. Genom att summera utgifterna för kostnadsposterna insatsvaror, investeringar och sociala naturaförmåner för stat, kommuner och regioner erhålls posten offentliga inköp. Denna var drygt 880 miljarder kronor inklusive moms 2019. Offentliga utgifter som inte utgör inköp är således exkluderade.

Värden i nationalräkenskaperna anges till marknadspris, det vill säga inklusive moms. Upphandlingar anges vanligen exklusive moms. Därför exkluderas momsen från de offentliga inköpen i beräkningen av myndigheters upphandlingspliktiga inköp. Uppskattningen av momsen bygger på de ursprungliga antaganden som Bergman gjorde, vilket innebär att den genomsnittliga momsen är 14 procent för insatsvaror, 19 procent för investeringar och 2 procent för sociala naturaförmåner. Utifrån detta antagande beräknar vi momsen till omkring 115 miljarder kronor. Offentliga inköp exklusive moms uppskattas därmed till omkring 769 miljarder kronor för 2019.

Tabell 3 Offentliga inköp utifrån nationalräkenskaperna, 2019

Offentliga inköp	mdkr
Offentliga sociala naturaförmåner	177,3
Offentlig insatsförbrukning	460,7
Offentliga fasta bruttoinvesteringar	245,8
Offentliga inköp enligt nationalräkenskaperna inklusive moms (summa)	883,8
Avdrag för moms sociala naturaförmåner (2 %)	- 3,5
Avdrag för moms insatsförbrukning (14 %)	- 64,5
Avdrag för moms fasta bruttoinvesteringar (19 %)	- 46,7
Avdrag för uppskattad moms (summa)	- 114,8
Offentliga inköp enligt nationalräkenskaperna exklusive moms (summa)	769,1

Källa: SCB (uppgifter) och Konkurrensverket (bearbetning) 2021. Not: Uppgifterna är avrundade till en decimal.

3.1.1 Offentliga inköp som inte ingår i nationalräkenskaperna

Det finns offentliga inköp som är upphandlingspliktiga men som inte ingår i nationalräkenskapernas poster för insatsvaror, fasta bruttoinvesteringar och sociala naturaförmåner. För att beräkna de upphandlingspliktiga inköpen måste därför dessa läggas till. Sammantaget uppskattas de offentliga inköp som inte ingår i nationalräkenskaperna till drygt 70 miljarder kronor för 2019.

Det handlar till exempel om köp av pedagogisk verksamhet och sjukvård mellan offentliga aktörer samt köp av kollektivtrafik och avfallshantering för medborgarnas räkning. En del inköp bör inte ingå i offentliga aktörers inbördes köp på grund av bestämmelserna om intern upphandling. I beräkningen finns ingen möjlighet att identifiera sådana inköp, varför dessa inköp inte har exkluderats.

Den uppgift som i tidigare beräkningar legat till grund för värdet på posten *kommunernas köp av pedagogiska verksamheter från offentliga leverantörer* publiceras inte längre. Eftersom värdet på denna post i skattningen för 2018 var 4 miljarder kronor och den dessutom sannolikt varit något överskattad har denna post utslutits ur årets skattning i stället för att skatta den på något annat sätt. Skälen att posten varit överskattad i tidigare beräkningar beror på att det kan ha förekommit en viss överlappning mellan kommuners köp från regioner i posten *offentliga aktörers inbördes köp av verksamhet* och *kommuners köp av pedagogiska verksamheter från offentliga leverantörer* som inte varit möjlig att identifiera och exkludera i skattningarna. En del av kommunernas köp av pedagogisk verksamhet från offentliga leverantörer kan dessutom vara ersättningar enligt skollagen och är därmed inte upphandlingspliktiga. I de tidigare beräkningarna har det inte varit möjligt att identifiera ersättningar enligt skollagen till offentliga leverantörer, varför dessa inköp inte heller har exkluderats.

Tabell 4 Offentliga inköp som inte ingår i nationalräkenskaperna, 2019

Offentliga inköp	mdkr
Offentliga aktörers inbördes köp av verksamheter	17,7
Kostnader för lokal och regional kollektivtrafik i Sverige	50,7
Kommuners köp av pedagogiska verksamheter från offentliga leverantörer	–
Köp av avfallshantering från extern part	2,0
Offentliga inköp som inte ingår i nationalräkenskaperna exklusive moms (summa)	70,4

Källa: Statistiska centralbyrån (uppgifter), Sveriges Kommuner och Regioner (uppgifter), Trafikanalys (uppgifter) och Konkurrensverket (bearbetning) 2021.

3.1.2 Offentliga inköp som inte är upphandlingspliktiga

Från de offentliga inköpen ska inköp som inte är upphandlingspliktiga exkluderas. Sammanlagt handlade det 2019 om uppskattningsvis 224 miljarder kronor.

Tabell 5 Offentliga inköp som inte är upphandlingspliktiga, 2019

Offentliga inköp	mdkr
Sociala naturaförmåner utan upphandlingsplikt	87,8
Försvarsmateriel utan upphandlingsplikt	2,0
Lokalhyror	112,1
Monopoltjänster	4,4
Läkemedel utan upphandlingsplikt	8,4
Investeringar i egen regi	9,2
Offentliga inköp som inte är upphandlingspliktiga (summa)	224,0

Källa: Separata källor (uppgift) och Konkurrensverket (bearbetning) 2021.

Not: Uppgifterna är avrundade till en decimal.

Sociala naturaförmåner utan upphandlingsplikt är kostnader som offentlig sektor har för subventioner av varor och tjänster som andra utförare producerar och levererar direkt till hushållen. Om subventionerna eller utbetalningarna görs enligt särskilda lagstiftningar omfattas ersättningarna inte av upphandlingslagarna. De offentliga inköpen ska således reduceras med sådant som inte ska upphandlas. Detta värde uppskattas ha uppgått till knappt 88 miljarder kronor 2019.

Tabell 6 Sociala naturaförmåner utan upphandlingsplikt, 2019

Sociala naturaförmåner utan upphandlingsplikt	mdkr
Fristående skolor, daghem med mera	50,7
Läkemedelsförmånen	27,0
Inkontinensartiklar	0,8
Tandvårdssubventioner	6,6
Ersättning till privata läkare som verkar enligt lag om läkarvårdsersättning	1,4
Ersättning till privata fysioterapeuter enligt lagen om ersättning för fysioterapi	1,2
Bilstöd till handikappade	0,1
Sociala naturaförmåner utan upphandlingsplikt (summa)	87,8

Källa: Socialstyrelsen (uppgifter), Statistiska centralbyrån (uppgifter), Försäkringskassan (uppgifter), Sveriges Kommuner och Regioner (uppgifter) och Konkurrensverket (bearbetning) 2021.

Not: Uppgifterna är avrundade till en decimal.

Försvarsmateriel utan upphandlingsplikt avser de undantag i LUFSS som innebär att under vissa förutsättningar är försvarsmateriel inte upphandlingspliktiga. Exempel på sådana omständigheter är försvars- och säkerhetspolitiska skäl, internationella samarbeten och tillägg till tidigare beställningar som fallit under dessa undantag. Enligt Försvarets materielverk genomfördes undantagna inköp till ett värde av 2,0 miljarder kronor 2019.

Lokalhyror är en av de största posterna som de offentliga inköpen ska reduceras med. I nationalräkenskaperna räknas lokalhyror som insatsförbrukning men enligt upphandlingslagarna är de inte upphandlingspliktiga. Posten lokalhyra var 2019 totalt 112,1 miljarder kronor. Enligt uppgifter från Ekonomistyrningsverket och Statistiska centralbyrån utgjordes 22,4 miljarder kronor av statliga myndigheters lokalhyror, 34,0 miljarder kronor av kommuners och regioners externa lokalhyror och 55,7 miljarder kronor av kommuners och regioners interna lokalhyror.

Monopoltjänster behöver inte upphandlas enligt upphandlingslagarna och ska därför dras bort från de offentliga inköpen. Monopoltjänster avser kontrakt som av legala skäl enbart kan utföras av en leverantör och där det saknas likvärdiga produkter på marknaden. I denna beräkning utgörs monopoltjänsterna av en uppskattning av offentlig sektors kostnader för fjärrvärme och elnät.

Beräkningen av inköpen av fjärrvärme utgår från Energimarknadsinspektionens redovisning som anger att fjärrvärmemarknaden 2019 omsatte 32,8 miljarder kronor. Det saknas en godtagbar statistik för inköpen av elnätstjänsterna för offentliga lokaler. Tidigare versioner av denna beräkning har utgått från värdet i den ursprungliga beräkningen med hänsyn till elnätsprisernas utveckling för näringsverksamhetskunder. Från 2012 saknas näringsverksamhetskunder i Statistiska centralbyråns statistik över elnätsprisernas utveckling. Posten beräknas i stället utifrån prisutvecklingen för el för industrikunder som ett genomsnitt för de olika förbrukningskategorierna. Detta ger cirka 2,8 miljarder kronor för elnätstjänster 2019. Offentliga lokaler antas utgöra en åttondel av den totala ytan, och av de 35,6 miljarderna uppskattas därmed cirka 4,5 miljarder kronor avse köp av fjärrvärme och elnätstjänster utan upphandlingsplikt under 2019.

Läkemedel utan upphandlingsplikt är patentbelagda läkemedel som inte behöver upphandlas av slutenvården. Enligt Socialstyrelsens läkemedelsstatistik var den totala läkemedelskostnaden under 2019 för rekvisitionsläkemedel 9,9 miljarder kronor. I samband med

beräkningen 2011 uppgav Socialstyrelsen att ungefär 85 procent av den totala kostnaden avsåg originalläkemedel, vilka till allra största delen är patentbelagda. Det kan ingå en marginell andel läkemedel där patentet har gått ut men där konkurrens ännu inte uppstått. I denna beräkning har vi utgått från att förhållandet i huvudsak är detsamma. Kostnaden för övriga läkemedel utan upphandlingsplikt har därmed uppskattats för 2019 till 8,4 miljarder kronor.

Slutligen görs vissa *investeringar i egen regi* som inte är upphandlingspliktiga. Dessa uppskattas till 9,2 miljarder kronor 2019. Uppskattningen utgår från att investeringar i egen regi fortfarande utgör en lika stor andel av de offentliga inköpen som vid Bergmans ursprungliga beräkning där denna var drygt 1 procent.

3.2 Offentligt ägda företags upphandlingspliktiga inköp

De offentligt ägda företagens upphandlingspliktiga inköp under 2019 uppskattas till 156 miljarder kronor. I nationalräkenskaperna räknas de offentligt ägda bolagens verksamhet till näringsverksamhet. Därför behöver de inköp som dessa bolag gör, som är upphandlingspliktiga, läggas till. Beräkningen av offentligt ägda bolags inköp utgår från Statistiska centralbyråns statistik över bolagens omsättning.

Offentligt ägda bolags nettoomsättning 2019 var 613,4 miljarder kronor. Bruttoinvesteringarnas och insatsförbrukningens andel av omsättningen har uppskattats utifrån Statistiska centralbyråns statistik över finansiella och icke-finansiella företags nettoomsättning, bruttoinvesteringar och insatsförbrukning. Offentligt ägda företags inköp 2019 har därmed uppskattats till totalt 50 procent av omsättningen, där bruttoinvesteringarna motsvarar 9 procent och insatsförbrukningen 42 procent av omsättningen.

Tabell 7 Offentliga företags upphandlingspliktiga inköp, 2019

Inköp	mdkr
Offentliga företags inköp	307,9
Inköp gjorda av offentliga företag utan särskilt beslutat samhällsuppdrag	- 95,3
Offentligt ägda företags inköp som inte är upphandlingspliktiga	- 41,4
Upphandlingspliktiga inköp för offentligt ägda företag (summa)	171,2

Källa: Separata källor (uppgift) och Konkurrensverket (bearbetning) 2021.

Not: Uppgifterna är avrundade till en decimal.

Inköp av offentliga företag utan särskilt beslutat samhällsuppdrag; För statliga företag behöver inköpen reduceras med inköp som är gjorda av bolag som inte omfattas av upphandlingslagarna. Detta avdrag utgår från antagandet att de statliga bolag som enligt Finansdepartementet har ett särskilt beslutat samhällsuppdrag ska omfattas av upphandlingslagarna. Bruttoinvesteringar och insatsförbrukning för övriga bolag som klassificerats som marknadsbolag har dragits av i beräkningen. Detta antagande är inte ett juridiskt ställningstagande avseende vilka statliga företag som omfattas av upphandlingslagstiftningen utan enbart en uppdelning för att kunna göra en skattning av de inköp som inte är upphandlingspliktiga. Samma uppskattning av bruttoinvesteringar och insatsförbrukning som tidigare används här, det vill säga totalt 50 procent av omsättningen. Sammantaget uppgick posten 2019 till 95,3 miljarder kronor.

3.2.1 Offentligt ägda företags inköp som inte är upphandlingspliktiga

De undantag som finns i upphandlingslagarna gäller även de offentligt ägda företag som ska upphandla enligt upphandlingslagarna. Från de offentligt ägda företagens inköp ska därför inköp som inte är upphandlingspliktiga exkluderas. Sammanlagt uppskattas dessa inköp under 2019 till 56,4 miljarder kronor.

Tabell 8 Offentligt ägda företags inköp som inte är upphandlingspliktiga, 2019

Inköp	mdkr
Lokalhyra	15,4
Bränsle mm för el- och fjärrvärmeproduktion	14,2
Radio- och TV-program	1,9
Monopoltjänster	2,2
Investeringar i egen regi	7,7
Offentligt ägda företags inköp som inte är upphandlingspliktiga (summa)	41,4

Källa: Separata källor (uppgift) och Konkurrensverket (bearbetning) 2021.

Not: Uppgifterna är avrundade till en decimal.

Lokalkostnaderna för 2019 beräknas till 15,4 miljarder kronor. Beräkningen bygger på samma antagande som i den ursprungliga beräkningen, det vill säga att de offentliga bolagen i stort sett har lika höga kostnader för lokalhyra som de statliga myndigheterna, dvs. 22,4 miljarder kronor, men att endast 69 procent av denna summa ska exkluderas. Anledningen är att de resterande 31 procenten svarar mot de statliga bolag som saknar särskilt beslutat samhällsuppdrag och därför har exkluderats på annat sätt.

Bränsle med mera för el- och värmeproduktion som köps av Vattenfall och kommunala energibolag skattas 2019 till 14,2 miljarder kronor. Skattningen utgår från samma antaganden som i den ursprungliga beräkningen, det vill säga att de kommunala bolagen och Vattenfall tillsammans stod för 60 respektive 8 procent av fjärrvärmebolagens produktion och inköp. För övriga bränslen antas att andelen sammanlagt är 54 procent.

Tabell 9 Uppskattade inköp av bränsle med mera för kommunala företag och Vattenfall (mdkr), 2019

	Totalt värde	Uppskattad andel	Uppskattat värde
Bränsle för elproduktion	6,9	54 %	3,7
Bränsle för fjärrvärmeproduktion	15,4	68 %	10,5
Inköp av bränsle för el- och fjärrvärmeproduktion (summa)			14,2

Källa: SCB (uppgifter) och Konkurrensverket (bearbetning) 2021.

Not: Uppgifterna är avrundade till en decimal.

Inköp av *Radio och tv-program* omfattas av undantag i LOU och ska därför räknas bort. Sveriges Radios och Sveriges Televisions inköp av radio- och TV-program, inklusive produktionsutläggningar, samproduktioner och övriga kostnader för utomståendes medverkan under 2019, har beräknats till 1,9 miljarder kronor.

För 2019 uppskattas inköp av *monopoltjänster* till 2,2 miljarder kronor och *investeringar i egen regi* till 7,7 miljarder kronor. Beräkningen utgår från antagandet att monopoltjänster och

investeringar i egen regi fortfarande utgör en lika stor andel av de offentligt ägda bolagens inköp som vid den ursprungliga beräkningen där de offentliga bolagen använde 0,7 procent av inköpen för monopoltjänster och 2,5 procent för investeringar i egen regi.

3.3 Privata företags upphandlingspliktiga inköp

Enligt LUF är även en del av vissa privata företags inköp upphandlingspliktiga. Bland de privata företagens inköp är det i första hand elnätsbolag, fjärrvärmebolag och företaget A-Train som omfattas av reglerna. Privata företags upphandlingspliktiga inköp under 2019 uppskattas till sammanlagt 16,5 miljarder kronor.

Tabell 10 Privata företags upphandlingspliktiga inköp, 2019

Inköp	mdkr
Privata företag på elnätsmarknaden, upphandlingspliktiga inköp totalt	12,3
Privata företag på fjärrvärmemarknaden, upphandlingspliktiga inköp totalt	3,7
A-Train AB, upphandlingspliktiga inköp totalt	0,5
Privata bolags upphandlingspliktiga inköp (summa)	16,5

Källa: Separata källor (uppgift) och Konkurrensverket (bearbetning) 2021.

Not: Uppgifterna är avrundade till en decimal.

Beräkningen utgår från samma antagande om bruttoinvesteringarnas och insatsförbrukningens andel av omsättningen som vid beräkningen av offentliga bolags upphandlingspliktiga inköp, det vill säga totalt 50 procent.

Värdet på upphandlingspliktiga inköp av privata företag på elnätsmarknaden beräknas utifrån Statistiska centralbyråns uppgifter att nätverksamhet avseende elektricitet uppgick 2019 till 51,4 miljarder kronor. Uppgifterna har köpts in från Statistiska centralbyrån. Beräkningen utgår från den ursprungliga beräkningens antagande om de privata företagens andel av omsättningen på elnätsmarknaden, det vill säga 50 procent. De upphandlingspliktiga inköpen för elnätsmarknadens privata företag uppgick 2019 till 25,7 miljarder kronor.

Värdet på upphandlingspliktiga inköp av privata företag på fjärrvärmemarknaden baseras på Statistiska centralbyråns uppgifter att nätverksamhet avseende värme och kyla uppgick till 32,1 miljarder kronor och att inköpen av bränsle var 6,4 miljarder kronor 2019. Beräkningen utgår från att de privata företagens andel av omsättningen på fjärrvärmemarknaden var 30 procent. Därmed uppskattas de upphandlingspliktiga inköpen av fjärrvärmemarknadens privata företag under 2019 till 7,7 miljarder kronor.

Värdet på A-Train AB:s upphandlingspliktiga inköp har baserats på att företaget hade en nettoomsättning på 921 miljoner kronor under 2019. Insatsförbrukningen och bruttoinvesteringar har beräknats utifrån samma förutsättningar som för offentligt ägda bolag, dvs. 50 procent. Därmed uppskattas deras upphandlingspliktiga inköp under 2019 till 462 miljoner kronor.

Referenser

A-Train AB, *Årsredovisning 2019, 2020*.

Bergman, M., *Offentlig upphandling och offentliga inköp: omfattning och sammansättning*. Konkurrensverket: uppdragsforskningsrapport, 2008.

Ekonomistyrningsverket, *ESV 2021:13, Statens resultaträkning, balansräkning och finansieringsanalys m.m.*, 2021.

Energimarknadsinspektionen, *Fjärrvärmeföretagens årsrapporter för 2014–2019: Resultaträkning*, Ver. 3.00 Datum 2019-12-10.

Försäkringskassan, *Socialförsäkringen i siffror 2021*, 2021.

Regeringskansliet, *Verksamhetsberättelse för företag med statligt ägande 2019, 2020*.

Socialstyrelsen, *Statistik om läkemedel för 2019, 2020*.

Statistiska Centralbyrån, *EN 11 SM 2001, El-, gas- och fjärrvärmeförsörjningen 2019, 2020*.

Statistiska Centralbyrån, *Statistikdatabasen, Nationalräkenskaperna, Inkomster och utgifter samt kapitaltransaktioner (ENS2010), löpande priser, mnkr efter sektor, transaktionspost och år, utdrag 2021-10-19*.

Statistiska Centralbyrån, *Statistikdatabasen, Nationalräkenskaperna, Inkomster och utgifter samt kapitaltransaktioner (ENS2010), efter institutionell sektor och transaktionspost, löpande priser. År 1980–2018, utdrag 2020-07-01*.

Statistiska Centralbyrån, *Statistikdatabasen, Offentlig ekonomi, Offentligt ägda företag samt ekonomiska mått efter ägarkategori och näringsgren SNI 2007. År 2015–2017, utdrag 2021-10-19*.

Statistiska Centralbyrån, *Statistikdatabasen, Näringsverksamhet/Företagens ekonomi, Resultaträkningsposter enligt Företagens ekonomi efter näringsgren SNI 2007. År 2000–2015, utdrag 2020-07-01*.

Statistiska Centralbyrån, *Räkenskapssammandrag för kommuner och regioner, Kommunernas finanser Räkenskapssammandraget 2019, publicerad 2020-08-31*.

Statistiska Centralbyrån, *Räkenskapssammandrag för kommuner och regioner, Regionernas finanser Räkenskapssammandrag 2019, publicerad 2020-08-31*.

Sveriges Kommuner och Landsting, *Privata läkare och fysioterapeuter i öppen vård som verkar enligt lag om läkarvårdsersättning respektive lag om ersättning för fysioterapi 2019, 2020*.

Sveriges Kommuner och Regioner, *Statistik om hälso- och sjukvård samt regional utveckling 2020; Ekonomitabeller, uppdaterad 2020-09-10*.

Sveriges Kommuner och Regioner, *Kolada, Köp av pedagogisk verksamhet från privata utförare; utdrag 2021-10-20*.

Sveriges Radio AB, *Sveriges radios public serviceredovisning 2019 – Ljudet i focus*, 2020.

Sveriges Television AB, *Sveriges Televisions public service-redovisning 2019*, 2020.

Trafikanalys, Statistik 2020:25, *Regional linjetrafik 2019*, publiceringsdatum 2020-06-25.

Adress 103 85 Stockholm
Telefon 08-700 16 00
konkurrensverket@kkv.se

www.konkurrensverket.se